

Король Дроздобород

Брати (Якоб і Вільгельм) Грімм

У одного короля була дочка, і така красуня, що й не сказати, але ж горда та пишна: жоден жених їй не подобався. Хоч би хто посватався — вона його відпровадить та ще й поглузує.

Якось улаштував король великий бенкет і запросив на нього і зблизька, і здалека чоловіків, які б хотіли одружитися. Вони всі вишикувалися в один ряд за своїм званням: спершу королі, потім герцоги, князі, графи, барони і, нарешті, звичайні дворяни.

Повели королівну вздовж того ряду, щоб вибрала жениха, але жоден із них їй не сподобався, в кожного вона знайшла якийсь ґандж.

Один був затовстий, і вона сказала:

— Барило з вином! Другий зависокий:

— Довгий до неба, а дурний, мабуть, як не треба!

Третій замалий:

— Короткий, гладкий, не потрібен такий. Четвертий надто білолиций:

— Блідий, як смерть. П'ятий дуже червонощокий:

— Печений рак.

Шостий не зовсім рівно стояв:

— Сире поліно, хай за грубкою підсохне.

І ось так кожного вона зуміла висміяти, а надто дошкулила одному доброму королю, що стояв у ряду перший і мав трохи криву бороду.

— Ха-ха, — реготала вона, — в нього борода, наче дзьоб у дрозда!

І відтоді прозвали його Дроздобородом.

Але старий король, побачивши, що дочка тільки глузує з людей і гребує всіма женихами, які заради неї тут зібралися, страшенно розгнівався і запрявся, що віддасть її заміж за першого жебрака, котрий підійде до дверей палацу.

А через кілька днів під вікном зупинився мандрівний співець і заспівав пісню, сподіваючись дістати хоч невелику милостиню.

Король же почув ту пісню і сказав:

— Покличте сюди співця!

Увійшов чоловік у брудній подертій одежі, заспівав перед королем та його донькою, а докінчивши пісню, попрохав, щоб дали йому з ласки своєї милостиню.

Король відказав:

— Твій спів так мені сподобався, що я тобі віддам свою доньку за дружину. .

Королівна злякалась, але король суворо промовив:

— Я запрявся, що віддам тебе за першого жебрака, і не відступлюся від своєї присяги.

І ніякі благання їй не допомогли: покликали священика, і королівну примусом негайно звінчали зі співцем.

Тоді король сказав:

— Не годиться, щоб жебракова жінка залишилася далі в моєму палаці. Забирайся зі своїм чоловіком геть звідсіль.

Жебрак узяв її за руку й повів, і вона мусила пішечки йти за ним.

Ось прийшли вони до великого, темного лісу; вона й питає:

— Чий це ліс, чия земля?

— Дроздоборода-короля. Якби ти вийшла за нього, була б твоя.

— Ох, я нещасна, нащо мені врода? Чом я не вийшла за Дроздоборода?

— Мені зовсім не до вподоби, — мовив нарешті співець, — що ти так жалкуєш, чом не вийшла за іншого. Хіба я такий уже поганий для тебе?

Нарешті вони прийшли до маленької-малесенької хижки, і королівна запитала:

— Ой лишенько! Ой ненько! Чия ця хатка така маленька?

Співець відповів:

— А це ж моя й твоя хатина, в ній ми житимемо з тобою.

Королівна мусила нахилитися, щоб увійти в низенькі двері.

— А де слуги? — запитала вона.

— Які слуги? — здивувався жебрак. — Ти мусиш сама робити все, що треба. Розпали в печі, постав воду та звари їсти.

Але королівна не вміла ні в печі розпалити, ні їсти зварити, і жебрак мусив сам докласти рук, хоч і в нього не дуже виходило.

З'ївши нужденну вечерю, обоє полягали спати.

Назавтра жебрак збудив її ще вдосвіта, щоб поралася в хаті.

Так бідували вони кілька днів, поки поїли всі припаси. Тоді чоловік і каже:

— Жінко, довше так не можна, щоб ми тільки їли і нічого не заробляли. Берися плести кошики.

Пішов нарізав лози, приніс додому, і дружина почала плести, але цупка лоза подряпала їй ніжні руки до крові.

— Бачу, що з цього не буде діла, — сказав чоловік, — візьмись-но пряди, може, це в тебе вийде краще.

Вона сіла за прядку й спробувала пряди, але тонка нитка незабаром так порізала їй ніжні пальці, що аж кров потекла.

— От бачиш, — сказав чоловік, — ти нездатна ні до якої роботи, наберусь я з тобою горя. Спробуймо ще торгувати горщиками та всяким череп'яним посудом. Я закуплю крам, а ти поїдеш на базар і продаватимеш.

"Ой лишенько, — подумала вона, — таж на базарі люди з батькового королівства як побачать мене, то засміють".

Та ніщо не допомогло, мусила вона послухатись — не вмирати ж із голоду. Першого дня їй торгувалося добре, бо в такої вродливої жінки люди купували охоче й платили стільки, скільки вона загадає. Чимало було й таких, що гроші заплатять, а краму й не візьмуть, залишать їй.

Прожили вони скількись днів на вторговані гроші, а потім чоловік знову закупив у

гончарів багато посуду.

Вона сіла собі скраю на базарі, виставила крам і продає. Аж тут де не взявся п'яний гусар, наїхав конем на її посуд і потовк, потоптав його не череп'я.

Гірко заплакала жінка і не знала, що робити.

— Ох, я нещасна, — бідкалася вона, — що ж тепер мені чоловік скаже!

Побігла додому і розповіла про нещастя.

— А хто ж сідає з горщиками край базару? — відказав чоловік. — Годі плакати, я вже добре бачу, що ти нездатна ні до якої путящої роботи. Ось був я в королівському палаці й там питав, чи не треба їм служниці на кухню. Мені сказали, що можуть тебе взяти за самий харч.

І ось королівна стала служницею на кухні, мусила слухати кухаря і робити найчорнішу роботу. Під фартушком ховала двоє горняток: складала туди всякі недоїдки й приносила додому, щоб і чоловік мав що їсти.

Та ось король того королівства оженив старшого сина, і в палаці справляли гучне весілля. Бідна служниця пішла нагору і стала біля дверей, щоб хоч трохи подивитися.

Запалили світло, стали входити гості, один за одного кращий, і всі зодягнені пишно та розкішно, а вона з жалем і сумом думала про свою долю, проклинаючи себе за пиху та гордість, що довели її до такої ганьби, в такі злидні вкинули. Слуги вносили до зали всякі страви, від яких смачно-пресмачно пахло, а виносячи тарелі, часом кидали і служниці недоїдений шматочок, і вона ховала все те у свої горнятка, щоб однести додому.

Аж ось вийшов і сам королевич, весь у шовк та оксамит убраний, із золотим ланцюжком на шиї. Угледівши вродливу служницю, що стояла біля дверей, він узяв її за руку і хотів з нею потанцювати, але вона всіляко відмагалась. А коли побачила, що це сам король Дроздобород, який до неї сватався і якого вона немилосердно висміяла, то й зовсім перелякалася. Та Дроздобород не слухав ніяких відмовок, а силоміць потяг її до зали. І враз шворка, на якій держалися кишені під фартушком, урвалася, горнятка впали, розлилася юшка, розсипалися недоїдки.

Гості, побачивши це, вибухнули реготом, а вона так засоромилася, що рада була на тисячу сажнів у землю провалитись.

Вирвалася, вискочила у двері й хотіла втекти, але на сходах її наздогнав, якийсь юнак і вернув назад. Глянувши на нього, вона побачила, що це знову король Дроздобород.

А він їй ласкаво сказав:

— Не бійся мене. Це ж я — твій жебрак, що жив з тобою в халупі. Заради тебе я перебирався на жебрака. І той гусар, що потоптав тобі горщики, також був я. Все це я робив, аби зламати твої гордощі та покарати тебе за насміх, якого зазнав од тебе.

Вона гірко заплакала й сказала:

— Я тебе тяжко образила і не гідна бути тобі дружиною.

Але він відказав:

— Не плач, усе лихо вже минулося, тепер ми справимо наше весілля.

Тоді до неї підійшли покоївки, вбрали її в розкішні шати. Прийшов і батько її, і всі придворні, побажали їй щастя в шлюбі з королем Дроздобородом, і аж тоді почалося справжнє радісне весілля.

Якби і ми з вами там були, солодко попоїли б і всмак попили!

Переклад Сидора Сакидона